

Una eina per construir la pau

Escola Finaly
<http://www.finaly.org>

**Agustí Chalaux i de
Subirà**

Una eina per construir la pau

Agustí Chalaux i de Subirà

Col·lecció: *Bullae 1* - 4a edició: Barcelona, 16
d'agost de 2007

(English) (Español) (Français)

1. Introducció
2. La moneda i la telemàtica, dos instruments al servei de qui?
3. La moneda: unitat abstracta de mesura
4. La moneda: mercaderia concreta amb valor intrínsec
5. Possibilitats de la factura-xec telemàtica
6. Connexió entre moneda anònima i imperialisme bel·licista

1. Introducció

Els nobles ideals de la pau, la llibertat i la justícia en el món, han de trobar unes estructures culturals,

econòmiques, socials i polítiques per a encarnar-se.

Des de la no-violència intel·ligent i activa, lluitar per aconseguir aquests ideals no pot consistir únicament en actituds de denúncia de la injustícia, de l'opressió i de la guerra. La no-cooperació i la desobediència civil ens han de portar a un programa constructiu, a una alternativa concreta.

Una lluita exclusivament «anti» alguna cosa, sense un marc global alternatiu de referència, resulta massa sovint estèril. No sembla que per la sola confluència de molts grups que impulsen lluites puntuals (pacifistes, ecologistes, feministes, antimilitaristes, naturistes...) es configuri un moviment alternatiu, capaç de crear un nou model global de societat.

Tampoc no sembla suficient l'anunci d'un nou tipus de valors, de pensaments, de relacions, per a construir una nova civilització. El canvi cultural i de mentalitat és importantíssim, però sense unes estructures que l'afavoreixin resta sols en petites minories, deslligades sovint del nivell de consciència general.

En la polèmica entre ideals i estructures podem emprar el símil següent: els ideals són l'energia i les estructures són el motor. Cal que els ideals moguin les estructures. Però és evident que calen estructures que no malmetin els ideals, sinó que ajudin a realitzar-los en la pràctica immediata i corrent.

En la recerca d'aquestes estructures, necessitem analitzar els fenòmens que les conformen. Mitjançant el «mètode científic experimental», podem aproximar-nos a aquesta anàlisi, mesurant els

fenòmens i experimentant-los.

L'aplicació d'aquest «mètode» —als fenòmens i no a les idees— ha donat grans resultats en física, química, biologia, electrònica... Aquests resultats són emprats ideològicament i afectivològicament a favor o en contra de la pau, de la llibertat i de la justícia, segons els interessos subjectius dels grups que controlen el procés científic i, sobretot, el procés d'aplicació tècnica. Aquest procés pseudocientífic, principalment subjectiu, està manipulat a tal punt, que estem temptats d'identificar dita «ciència-tècnica» amb la contaminació, l'armamentisme, el control policíac, l'opressió...

Malgrat aquests aspectes ideològics i afectivològics tan negatius i amenaçadors, no podem negar que l'aplicació del «mètode científic pro-experimental» sobre els fenòmens permet objectivar la realitat, desideologitzar-la i resoldre polèmiques pseudofilosòfiques que la deformen i que són emprades també com a instruments de poder.

Quan un fenomen pot ésser observat, analitzat, mesurat exactament i experimentat, no hi ha cap científic digne de tal nom que prefereixi continuar tractant aquest fenomen amb idees preconcebudes, visions idealistes o només amb aproximacions estadístiques. Aquest comportament típic de les ciències físiques i biofísiques és arraconat sovint quan es vol resoldre els fenòmens econòmics, socials i polítics. Enfoquem l'organització humana com s'enfocava l'organització astronòmica abans de Copèrnic: «la Terra és el centre de l'univers», per definició!

No n'hi ha prou d'afirmar els nostres ideals. Sovint són «etiquetats» d'utòpics sense analitzar les causes per les quals ho poden ser, és a dir: no n'hi ha prou d'afirmar la pau, la justícia, la llibertat, la societat sense classes, l'anarquia, la solidaritat, la supressió de l'estatisme i de les estructures militaristes, policíacas i administrativistes, del diner brut i del mercat negre, del masclisme, de la contaminació... Cal, juntament amb aquests ideals, veure com s'ha anat entreteixint l'embolic actual, al llarg de l'evolució humana, i cercar les causes més importants, generadores d'altres embolics. Cal trobar els mitjans fàcils i pràctics de desfer aquests embolics, un a un, per a arribar a què es mostrin de forma transparent i, a que, al seu degut temps, es pugi desenvolupar la troca normalment.

No és suficient voler la revolució; cal saber com avançar des del present, com incidir en les estructures, com tenir *instruments concrets* per a resoldre cada problema. Les preses del poder, sense els mecanismes autodestructors del poder, el perpetuen. Les revolucions violentes queden tard o d'hora atrapades en llurs crims i conseqüències. Les posicions simplistes de classe, ideològiques i afectivològiques, forcen una visió dualista i fictícia de la realitat, que extingeix molta saviesa i riquesa acumulades al llarg dels segles per la humanitat.

Una revolució no-violenta activa i intel·ligent és avui una possibilitat, però ha d'ésser una revolució oberta, no sectària, que ajudi a crear *noves regles de joc* instrumentals, sense necessitat de sang i foc per a imposar-se. Per a emprendre el camí de posar fi a la misèria i a l'il·legítim poder sobre i contra les persones, cal oferir als pobles uns procediments

pràctics que donin resultats ràpids de solidaritat i autopacificació, i que generin un optimisme sensat i una elevació d'esperit.

És amb aquest propòsit que, molt breument, suggerim alguns dels punts que considerem fonamentals per avançar concretament cap a la pau, en llibertat i amb justícia.

2. La moneda i la telemàtica, dos instruments al servei de qui?

De tots els fenòmens humans, els relacionats amb la *producció i distribució de béns útils per a la vida* són determinants de gran part de les relacions socials. La recerca de la màxima claredat en el mercat i la societat i de la real responsabilitat personal de cada agent mercantil i social és un dels objectius bàsics de qualsevol proposta econòmica, social i política.

En el regne de «feta la llei, feta la trampa» i de «qui té la informació, té el poder», el materialisme històric ens mostra que cal cercar uns instruments concrets que permetin aquesta claredat documentaria i responsabilitat personal en el mercat i en la societat, sense els quals tot canvi està condemnat al fracàs: es perpetuen l'il·legítim poder sobre i contra les persones i la misèria per raó de diner **anònim, impersonal i irresponsabilitzant, multicirculant** i, per conseqüent, **anticomptable** i **antiestadistic**, i en definitiva **anticientífic**; resumint radicalment **desinformatiu**.

Existeixen avui dos instruments especialment

importants per l'objectiu més amunt apuntat: la **moneda** i la **telemàtica** (tele-in-for-màtica o sigui in-for-màtica a distància, amb nombroses xarxes especialitzades, cada dia més i millor interconnectades, amb potencials globalística i cibernètica que estan a punt d'esser ben perfilades i son indefinidament perfectibles). Abreujant: tele-màtica.

La *moneda* és un instrument inventat fa més de 10.000 anys per a facilitar de manera supertransparent els lliures canvis interpersonals de bens utilitaris; fa només uns 4.500 anys que es emprat per a mantenir **indefinidament** la **fosc** informativa del mercat i de la societat; permet l'**anonimat**, la **irresponsabilitat** i la **corrupció**, i és la base de l'**il·legítim** poder ocult i estatista sobre i contra les persones, anomenat «plutarquia». La moneda no ha estat valorada en els darrers segles, com a instrument decisiu per a un **aclariment** i una **responsabilització** del mercat i de la societat. És actualment, gràcies a un instrument inert com la telemàtica, que pot adquirir la seva vertadera dimensió.

La *telemàtica* s'està muntant com a instrument de poder i d'opressió sobre i contra les persones, a base d'un monopoli del saber concentrat en els «bancs de dades». Les possibilitats de la revolució de la «informàtica interconnectada» són impressionants tant per a la llibertat com per a l'opressió. Una simple oposició «antiinformàtica» no n'aturarà l'expansió, ni impedirà, de fet, el monopoli de la informació en mans dels poders establerts i contra el poble.

En tant que instruments inerts, la *moneda* i la *telemàtica* poden ésser capgirats de les seves funcions

actuals al servei dels poders ocults, per tal que esdevinguin instruments eficaços al servei dels pobles:

1. *Substituint «l'actual moneda anònima» per la «factura-xec telemàtica».*

La moneda anònima permet el joc brut als grups de corrupció, de poder, de pressió, de repressió...; afavoreix els actes il·legals i és desinformativa amb tots els efectes antisocials que això genera.

La «factura-xec telemàtica» és un document únic, escrit manualment o electrònicament, que informa exhaustivament de cada acte mercantil elemental i personalitza els agents de la «compra-venda» efectuada, responsabilitzant-los.

La «factura-xec telemàtica», quant a *factura*, registra, amb tots els seus paràmetres de qualitat i quantitat, la mercaderia elemental intercanviada i el seu valor monetari, així com el total facturat; quant a *xec* dóna l'ordre de pagament per a la transferència entre comptes corrents.

2. *Socialitzant tota la informació telemàtica monetària del mercat, llevat de les referències personals.*

La «factura-xec telemàtica» permet una intracomptabilitat total. La socialització de tota la informació telemàtica del mercat, al servei i a l'abast de tothom, permet un exhaustiu processament analític-estadístic que possibilita una lúcida estratègia econòmica i un tractament de «ciència experimental» dels fenòmens

econòmics.

3. Protegint la privacitat individual, familiar, empresarial i institucional amb una Justícia realment independent de l'Estat, única responsable de l'arxiu telemàtic personalitzat.

El «ministeri» de Justícia és un ministeri sobrer, a través del qual s'exerceixen «pressions» contra els Jutges i Magistrats que volen ésser fidels a llur vocació d'independència; com a conseqüència, la «**burrocràcia estatista**» utilitza la informació telemàtica per a la repressió fiscal i policíaca del poble, sense que aquest pugui protegir-se.

La Justícia, realment i pressupostàriament independent de l'Estat, com que no seria corruptible per diner anònim i com que donaria les sentències omnidocumentades i motivades, pot esdevenir un element de confiança per a tota la població i de pacificació dels conflictes.

A tall d'índex, exposem a continuació alguns dels elements importants de l'estudi fet i de les propostes que se'n deriven:

3. La moneda: unitat abstracta de mesura

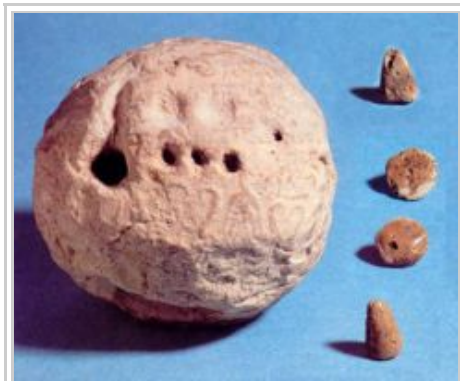
En les societats en què, a causa de la seva complexitat i el seu tipus de relacions productives, els béns útilitaris són intercanviats, apareix el *mercat*: lloc

d'*intercanvi* de mercaderies.

En la mesura que el mercat creix, es necessita fer *equivalents* els intercanvis de mercaderies: la *moneda* primitiva apareix, doncs, com a *unitat abstracta de mesura*, que en ésser assignada lliurement, entre dues lliures persones contractants (comprador i venedor) a cada mercaderia elemental dóna en el mercat els preus, els salaris i diner. (Les darreres investigacions sobre l'origen de l'escriptura a l'Àsia Sudoccidental documenten, a partir del 8500 aC, l'existència d'*instruments monetaris sense valor intrínsec*, que serviren per a mesurar el valor dels intercanvis, especificar les mercaderies i que, progressivament, personalitzaren els agents del mercat. Vegeu «**El primer antecedent de l'escriptura**», a **Investigación y Ciencia** número 23, agost 1978, Denise Schmandt-Besserat; i número 91, abril 1984, «Números y medidas...», Jöran Friberg.)

Denise
Schmandt-
Besserat

Bulla

Les bullae eren en els mil·lennis V-IV aC el que avui dia en diem «factura-xec» (albarà conformat, factura acceptada i xec tirat pel client); eren unes bosses d'argila, més o menys esfèriques, plenes de diferents figuretes de fang com a moneda representativa, i segellades en l'exterior com a símbol de les transaccions comercials, en el context d'un complex sistema de comptabilitat, i que podem considerar com l'antecedent de les famoses tauletes cuneïformes, i per tant de l'escriptura. Segons totes les enciclopèdies, el Temple vermell d'Uruk, el banc sumeri més antic per ara que coneixem arqueològicament, té arxius bancaris complets durant 200 anys (3400 a 3200 aC).

4. La moneda: mercaderia concreta amb valor intrínsec

*Fa uns 4.500 anys, la moneda passà a ésser una mercaderia concreta, amb valor intrínsec —d'or, plata, coure,...— i perdé el seu caràcter d'unitat de mesura totalment abstracta, documentadament personalitzadora i responsabilitzadora. En tant que «tercera mercaderia concreta», la moneda metàl·lica s'ha mostrat escassa per a fer front a un mercat quasi sempre en expansió, i ha influït negativament sobre les possibilitats productives i sobre la capacitat de consum i d'inversió; pel seu anonimat consubstancial, ha permès el **joc brut**, la **corrupció**, el **robatori**, la **falsedat**, el **poder ocult**... que la història dels darrers quatre mil anys fins avui ens documenta.*

Les necessitats de finançament de la guerra del 1914, van obligar a *desvincular la moneda de l'or i de la plata*. Els bitllets de banc foren declarats de curs

forçós, inconvertibles. La moneda *perd, doncs, el seu valor intrínsec*, i al llarg del segle es desmaterialitza progressivament. La desconfiança que produí aquesta nova forma inflacionista del diner, influí en la depressió del 1929: per a sortir-ne, els Estats es llançaren a una creixent militarització, a un desorbitat armamentisme... i finalment a la segona guerra mundial.

L'agost del 1971, Nixon pren la decisió unilateral de desvincular el dòlar del «patró de canvi or» (gold exchange standard). La crisi econòmica, així provocada, es dispara a partir del 1973: semblants causes inflacionistes estan produint els mateixos efectes...

La moneda, cada cop més, s'està transformant en *diner bancari escriptural* (anotacions en comptes corrents, darrerament fetes per simples impulsions electròniques), però malgrat haver perdut tot valor intrínsec, continua permetent gran part **d'anonimat i desinformació, despersonalització i irresponsabilització** de **tots** els agents del mercat i de la societat.

Richard M. Nixon

La irracionalitat dels actuals sistemes monetaris impossibilita captar totes les característiques o paràmetres de cada canvi elemental de una (unes)

elemental(s) mercaderia(es) **concreta(es)** contra unes unitats monetàries **radicalment abstractes**. No permet, per conseqüent, de conèixer **exactament** (*ex-actis*) què passa en la macroeconomia **real**. Aquesta manca de captació exacta de cada fenomen elemental impedeix d'aplicar cap teoria econòmica amb el rigor de ciència experimental. Les aproximacions estadístiques, basades en dades parcials, esdevenen sumes d'errors acumulats. Els mètodes aproximatius queden bandejats en qualsevol ciència quan és possible **tecnològicament** la captació **exacta** i **exhaustiva** de cada fenomen elemental.

5. Possibilitats de la factura-xec telemàtica

La racionalització de la moneda i del diner suposa la desaparició **legal** de **tots** els bitllets de banc, peces de moneda, talons, lletres... actuals, tots ells **al portador, anònims, multicirculants**, per conseqüent **desinformatius, despersonalitzats i irresponsabilitzants**; i permet la seva substitució **legal exclusiva** pel que s'ha anomenat anteriorment «*factura-xec telemàtica*»: aquesta, molt al contrari, **radicalment unicirculant, personalitzada, responsabilitzant i informativa**.

La «*factura-xec telemàtica*» permet una fàcil legislació que garanteixi el cobrament en tots els casos d'insolvència, així com una recaptació automàtica d'un **únic** impost de solidaritat social, **més rendible** que els complicats i costosos sistemes fiscals actuals.

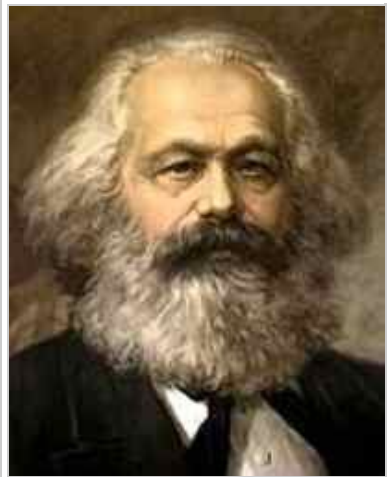
Insistim: de la **personalització** que comporta la

«*factura-xec telemàtica*» com a **única** moneda **legal**, se'n deriva una **responsabilització personal** documentada dels actes **lliures** en el mercat i en la societat. Es poden establir així els mecanismes legals per tal que el *diner* mercant-il¹ no es transformi en **poder antipolític**; el **saber liberal** no es transformi en **poder antisocial**; les **estructures de comandament** no es transformin en **poder sobre i contra les persones** individuals, socials o nacionals.

Amb la informació completa de l'economia i amb la simplificació fiscal conseqüent es pot *suprimir* ràpidament, amb un salari **gratuït** mínim de solidaritat social, *la misèria provocada per manca de diner de consum*, com a primer pas per a suprimir les classes per raó de diner i les misèries culturals que se'n deriven.

La «*factura-xec telemàtica*» com a **única** moneda **legal** permet *la intracomptabilitat global exacta de la societat*, ja que la informació de cada canvi **elemental** de mercat s'insereix en una xarxa telemàtica. Així es pot evitar ensems el «**desordre capitalista actual**» i la **imbècil** «**planificació**» **centralista**, a causa del fet que la *informació dineraria està socialitzada*, és a dir, està a l'abast comprensible i gratuït de cada ciutadà. («Socialització» és, doncs, la situació contrària a «estatalització» o monopoli **desinformatiu** per part de l'estatisme desgraciadament encara imperant).

Sembla evident que amb la informació que ofereix la «*factura-xec telemàtica*» es poden omplir fàcilment i amb dades exactes les «taules de Leontiev», instrument molt precís per a conduir eficaçment

Karl Marx

l'estratègia del mercat i de la societat². També podran ésser formulades amb precisió i sotmeses a experimentació, les hipòtesis del «bé comú mercantil» de Plató; de «la plusvàlua (privada de cada empresa i comunitaria del mercat global)» estudiada per Karl Marx; i sobre «el factor residual» dels economistes contemporanis. En cas de confirmació

experimental continua, «**el bé comú**» podrà partir-se i distribuir-se equitativament al servei de tot el poble en forma de salaris **gratuïts** de solidaritat social pel consum i de crèdits comunitaris per a l'inversió **reproductiva**.

Aquest canvi instrumental de la moneda i del diner és avui tècnicament possible. De cara a la població no és més complex que el canvi que suposà la implantació del «sistema mètric decimal». El fet que aquest canvi no s'hagi plantejat abans, no sols depèn de que avui —i només avui— és **tecnològicament** possible, sinó dels beneficis **il·lícits** que ha generat fins ara i continua generant als banquers i altres persones, individuals i col·lectives, que, des de fa més de 4.500 anys de mercat amb moneda anònima, coneixen i exerciten «la creació i apropiació **privada il·legítima** de diner **comunitari**».

La dinàmica tecnològica està, amb la telemàtica, fent de la moneda bancària un document de compte abstracte. Però *mentre no se suprimeixi l'anonimat d'aquest document dinerari, el joc brut queda garantit*. A més a més, actualment, la informació que permet la telemàtica és emprada per al control fiscal i policíac de la població, i queda reservada només als nuclis «**burrocràtics**» del poder estatista i als nuclis **plutàrquics** del poder **ocult** del diner **anònim**.

Qui té la informació avui té el poder. Cal establir unes noves «regles de joc» per tal que tot el poble pugui tenir accés gratuït a tota la informació macroeconòmica exacta de l'entera societat (mercat i liberat). Cal *capgirar l'ús de la telemàtica* per evitar una de les pitjors tiranies de la història: «l'estatisme telemàtic».

Aturar la revolució telemàtica, globalística i cibernètica és quasi impossible, però sí que és possible plantejar un *model alternatiu* en el que la informació de tots els fenòmens monetaris-dineraris **elementals** estigui al servei de tots els membres de la comunitat geopolítica. Cal que la xarxa telemàtica i la seva *informació sobre les persones no depengui de un estatisme anònim*, «**burrocràtic**», **despersonalitzat** i **irresponsable**, sinó d'un Imperi o Comunitat **realment** geopolítica. El nou revolucionari Estat Imperial, gerent personalitzat i responsable de cada comunitat geopolítica, únicament pot conèixer, com qualsevol altre ciutadà, la informació econòmica de cara al «govern o cibernètica de les coses», però no té cap control de la informació personal dels actors socials de mercat i liberat, el qual resta com a «secret professional» exclusivament en mans d'una Justícia

realment independent de l'Estat.

6. Connexió entre moneda anònima i imperialisme bel·licista

Sense «els peus de fang» de la moneda anònima es podran estudiar i resoldre eficaçment, un per un, tots els conflictes interns: l'atur, la inflació, la inseguretat ciutadana, el centralisme, la contaminació, la incultura, la desinformació, els serveis públics...

Només una intraconfederació lliure de totes les ètnies d'un Imperi històric o naixent³ pot aconseguir llur pacificació en la comunitat geopolítica federada. Només amb la supressió, en plena llibertat, de la misèria es poden pacificar els conflictes socials. Només a partir d'un equilibri del comerç exterior entre les comunitats imperials, sense imperialismes ni dependències colonialistes, es pot aconseguir avançar en la pau mundial.

La polèmica entre «llibertat» i «justícia» o entre «països pobres» i «països rics» no serà resolta amb posicions ideològiques ni discursos. Segons la nostra hipòtesi, *qualsevol intent de crear estructures socials potenciadores de la solidaritat en llibertat, que no té en compte la importància decisiva de la moneda com a instrument informador i responsabilitzador*, degenera ràpidament en poders **ocults** incontrolables pel poble i en jugades especulatives **antipolítiques** de l'actual mercat internacional que frustren qualsevol intent de canvi.

Aquesta hipòtesi sembla documentada per un fet curiós: les darreres investigacions estan demostrant que la guerra no és un fet connatural a l'espècie humana, sinó un invent tardà que potser no va més enllà dels 13.000 anys. Les «ciutats-imperi» de l'Àsia Sudoccidental aconseguiren una forta inexpugnabilitat amb les muralles que els donà una certa pacificació durant quasi 6.000 anys. És just en aquest període, com hem vist, que es desenvolupà la moneda de compte abstracte, informadora i responsabilitzadora.

El fet curiós resideix en la *coincidència de dates* entre, d'una part, l'aparició de *la moneda concreta d'or, plata i coure*, per definició **multicirculant** i **anònima**, i, d'altra part, l'aparició del *primer Imperialisme*: aquest fou l'akkadià-babilònic que, **sense** tenir les armes ofensives adients per enderrocar les muralles, vencé rapidísimament, per traïció comprada amb diner **anònim**, i annexionà, més ràpidament encara, **una per una**, totes les lliures «ciutats-imperi» de Sumèr. Akkad-babilònia esdevé així el símbol de la traïció, de la corrupció i de la prostitució **anònima** pagada amb **ocult** diner **anònim** i del poder **il·legítim** i **antisocial** sobre i contra les persones, fonamentat en el mateix diner **ocult** i **anònim**: aquestes son les característiques històriques de tots els imperialismes posteriors fins a la data d'avui.

Aquesta connexió entre moneda **anònima** i imperialisme **bel·licista** és una hipòtesi històrica que només podem posar a prova i experimentar si retornem a la primitiva, però telemàticament actualitzada, «factura-xec»: els resultats socials que es podran obtenir a mitjà i llarg termini —desaparició o no dels imperialismes, progressiva pacificació o no

dels pobles, desaparició o no del robatori, de la corrupció, de la misèria, de la guerra...— seran la confirmació o no confirmació d'aquesta hipòtesi.

En moments en què la gravetat dels perills ens porta sovint a l'activisme, saber cap on centrar els esforços depèn d'una visió més real dels fenòmens socials i d'una estratègia imperial i interimperial encertada: *«La millor pràctica és una bona teoria»*.

Aquestes propostes no són una utopia quant a possibilitats tècniques actuals. Ho són de moment com a possibilitat política. Cada societat, cada comunitat, n'ha de fer la crítica i n'ha d'estudiar l'aplicació concreta a la seva realitat cultural, tècnica, econòmica i política. És l'energia íntima dels pobles que pot produir els canvis necessaris, però cal saber amb quins instruments l'energia popular pot concretar els seus desigs i ideals. Aquí en proposem alguns.

Aquesta és la nostra humil aportació a la recerca d'estructures i mitjans que ens permetin, en aquest moment històric, avançar un poc més cap a la pau, en llibertat i amb justícia.

Notes:

1. La habitual expressió «mercantil» correspon a «mercant-**monetari**».

L'expressió «mercant» correspon a «utilitari-canviari».

2. La societat es compon de «mercat» i «liberat».

El «liberat» compren «el conjunt de les persones

alliberables» i «el conjunt dels vocacionals **liberals**, professionals i associatius, al servei altruista i desinteressat incondicional de qualsevol membre de la comunitat considerada, necessitat d'ajuda social».

3. Imperi naixent: per exemple, Europa 1997-...

1a edició: *Barcelona, 1 de juliol de 1984. Centre d'Estudis Joan Bardina*

2a edició: *Barcelona, 6 de desembre de 1996. Escola Finaly*

3a edició: *Barcelona, 24 d'abril de 1997. Escola Finaly*

4a edició: *Barcelona, 16 d'agost de 2007. Escola Finaly*

Obtingut de «http://ca.finaly.org/index.php/Una_eina_per_construir_la_pau»
Categoria: Col·lecció Bullae
